

SARPSBORG TINGRETT

DOM

Avsagt: 22.03.2017 i Sarpsborg tingrett, Sarpsborg

Saksnr.: 16-154297TVI-SARP/

Dommer: tingrettsdommer Sverre S. Aarmo

Saken gjelder: Krav om erstatning etter svikt i det kommunale ledningsnettet - regress

Landbruksforsikring AS

Advokat Finn Jakob Enger
v/advokatfullmektig Lars-Tore Myklatun

mot

Sarpsborg kommune

Advokat Bengt André Formoe Odsbu

Partshjelper:
Gjensidige Forsikring ASA

Advokat Jardar Aas

DOM :

Saken gjelder krav om erstatning etter vannskade i et bolighus hvor det etter kraftig regnvær trengte inn overflatevann.

Kort om sakens bakgrunn

På ettermiddagen den 4. november 2013 gikk et kraftig regnvær over Sarpsborg-området. I Fabrikkveien 11 oppstod det vannskader fordi det trengte inn vann i kjelleren. Vannskaden var dekningsmessig under huseierens forsikring i Landbruksforsikring AS. Forsikringsselskapet har betalt utbedringskostnadene med 114.852 kroner.

Det finnes ingen eksakte målinger over nedbørens varighet og intensitet på skadestedet den dagen vannskaden inntraff. På kommunens målestasjon ved Gatedalen miljøstasjon, som ligger ca 1 km i luftlinje fra skadestedet, ble det målt 49,32 mm nedbør døgnet 4. november 2013, hvorav over 40 mm på ti timer, 20 mm på to timer og 4,5 mm på en 5 minutters intensiv byge. På Meteorologisk institutts målestasjon i Sarpsborg som ligger noen lenger unna skadestedet, ble det målt 40 mm nedbør samme døgnet. Statistikk utarbeidet av Meteorologisk institutt viser at det i løpet av ti år-perioden 2004 – 2014 har vært åtte døgnet med nedbør på mer enn 40 mm på målestasjonen i Sarpsborg.

Bolighuset i Fabrikkveien 11 har en privat stikkledning som løper fra bygningskroppen og ca 35 meter ut i en påkobling til kommunal overvannsledning. Den kommunale ledningen har på huseierens tilkoblingspunkt en diameter på 800 mm. Ledningen fortsetter nedstrøms ca 200 m og løper så over i en ledning med rørdimensjon på 1000 mm ned til en kum som ligger i Navestadveien. Derfra fortsetter ledningen med en dimensjon på 1200 mm ned i Gatedalsbekken. Ledningen er av betong. Opprinnelig var den kommunale ledningen brukt til både spillvann og overvann, men omkring 1988/1989 ble spillvannet separert til egen ledning. Det er opplyst at overvannsledningen betjener ca 600 eiendommer i området Borgenhaugen/Navestad/Bede.

I Sarpsborg kommune gjelder en ansvarsbegrensning overfor alle abonnenter tilknyttet kommunens ledningsnett. Ansvarsbegrensningen fremgår av "Standard abonnementsvilkår for vann og avløp", hvor det i pkt 3.14 heter:

Kommunen er uten ansvar for ulemper eller skader hos abonnenten (herunder leietaker, fester o.l.) eller på private vann- og avløpsanlegg eller sanitærinstallasjoner som skyldes svikt i vanntilførselen eller i avløpssystemet, herunder tilbakeslag fra offentlig avløpsanlegg, med mindre svikten skyldes forsettlig eller uaktsomt forhold fra kommunens side.....

Så lenge kommunens uaktsomhet ikke kan anses for å være grov, gjelder den samme ansvarsbegrensning for svikt i form av tilbakeslag/oversvømmelse fra offentlig

avløpsanlegg som skyldes nedbør/flom som er større enn den avløpsanlegget er dimensjonert for (.....)

Det er ellers på det rene at huseieren i Fabrikkveien 11 i 1986 bygde på boligen og dreneringen som da ble lagt er basert på rør, som er koblet til den private stikkledningen. Huset er fundamentert på grunnmur av leca og bankett/såle. Muren er slammet og fuktsikret med platon-plater. Takvannet er ført ut på bakken.

Landbruksforsikring AS har fremmet regresskrav mot Sarpsborg kommune og mot Gjensidige Forsikring ASA som kommunens forsikringsselskap for utlegget på 114.852 kroner. Både kommunen og Gjensidige Forsikring ASA har bestridt ansvar. Landbruksforsikring AS tok derfor ut stevning den 21.september 2016, og Sarpsborg kommune og Gjensidige Forsikring ASA innga tilsvaer hhv 20.oktober 2016 og 26.oktober 2016.

Til tross for at kravet ikke overstiger 125 000 kroner, har retten i medhold av tvisteloven § 10-1 tredje ledd overført saken til almenningssak ved kjennelse av 29.november 2016. Landbruksforsikring AS frafalt deretter kravet mot Gjensidige Forsikring ASA etter regelen i tvisteloven § 10-1 fjerde ledd, og søksmålet mot Gjensidige Forsikring ASA ble derfor hevet. Kravet mot Sarpsborg kommune er blitt redusert til 100 000 kroner, tilsvarende kommunens egenandel i forsikringsoppgjøret med Gjensidige. Retten har ved kjennelse av 1.februar 2017 tillatt Gjensidige Forsikring ASA å opptre som partshjelper for Sarpsborg kommune.

Hovedforhandling ble holdt den 16. og 17.mars 2017. Bevisføringen her fremgår av rettsboken.

Partenes påstander og påstandsgrunnlag

Landbruksforsikring AS har i korte tekk gjort gjeldende at det foreligger ansvarsgrunnlag mot kommunen etter det objektive ansvaret i forurensingsloven § 24 a. Det bestrides at forhold knyttet til Fabrikkveien 11 eller stikkledningen derfra, er årsak til tilbakeslaget. Det er ikke påvist feil ved dreneringen. Dessuten skjedde lignende tilbakeslag samme dag også i Nordbergveien 14 b, som ikke ligger langt unna Fabrikkveien 11. Det er også påvist flere steder hvor den kommunale ledningen har skader, både i form av deformasjoner, sprekkdannelser og avleiringer. Dette viser at vedlikeholdet ikke har vært godt nok. Oppstuvning av vann i en kommunal ledning kan derfor være årsak til tilbakeslaget. Kommunen har da bevisbyrden for at dette ikke er skadeårsaken, jf forurensingsloven § 59.

Prinsipielt gjøres gjeldende at svikt i vedlikeholdet av den kommunale ledningen er sannsynlig skadeårsak. Kommunens ansvarsbegrensning kan ikke påberopes i slike tilfeller. Den kommunale ledningen er så skadet at den må skiftes ut på enkelte steder. En

eventuell usikkerhet om det foreligger årsakssammenheng mellom skaden og manglende vedlikehold, skal gå ut over kommunen.

Subsidiært foreligger ansvarsgrunnlag fordi kommunens ansvarsbegrensning når det gjelder kapasitetssvikt ikke omfatter situasjonen i vår sak, og i alle fall er grunnlaget for ansvarsbegrensningen uklar. Kommunen har ikke klare kriterier for hva 10 års gjentaksintervall nærmere innebærer. Bevisene i saken tilsier at nedbøren på skadedatoen ikke oversteg 10 års gjentaksintervall, noe også kommunen under saksforberedelsen har akseptert.

Atter subsidiært anføres at det foreligger objektivt ansvar for svikt i kapasiteten på den kommunale ledningen etter ulovfestet rett. Hensyn til risikoplassering, adgang til pulverisering av tapet og prevensjonshensyn tilsier dette og følger dessuten av den såkalte Molde-dommen, Rt.2014 side 656. Dette er et ansvar kommunen ikke kan gjøre ansvarsbegrensningen gjeldende overfor, medmindre det foreligger ekstraordinære forhold. Det må da foreligge en force majeure-lignende situasjon. Det er ikke tilfellet i vår sak. Både gjentaksintervall og nedbørsintensitet er sentrale i denne vurderingen, men noen eksakt grense finnes ikke. I takt med klimaendringene må gjentaksintervallsgrensen økes. Den kritikk fra fylkesmannen i Østfold som kommunen har fått for sitt etterslep på vedlikeholdet av ledningsnettet, støtter Landbruksforsikring AS' anførsel. Det objektive ansvaret skal være et incitament for kommunen til å sørge for tilfredsstillende vedlikehold.

Det er nedlagt slik påstand:

1. Sarpsborg kommune dømmes til å betale Landbruksforsikring NOK 100 000 med tillegg av forsinkelsesrente fra 05.8.2015 til betaling skjer.
2. Sarpsborg kommune og Gjensidige Forsikring ASA dømmes solidarisk eller hver for seg å betale sakens omkostninger.

Sarpsborg kommune og Gjensidige Forsikring ASA har i det vesentlige anført at det er forhold knyttet til den private stikkledningen og tomte i Fabrikkveien 11 som er sannsynlig årsak til vanninntrengingen, og ikke den kommunale ledningen. Bevisførselen har vist at det er flere svakheter og feil på ledningen, samt at den er underdimensjonert i forhold til gjeldende tekniske krav. Det er dessuten fall i terrenget inn mot husveggen. Det er hele 4,80 m høydeforskjell mellom kjelleren og toppen av den kommunale ledningen. Tilbakeslag ville da kreve et svært høyt vanntrykk, som i tilfellet også ville gitt overvann i kummen i Navestadveien. Her der det ikke meldt om overvann på skadedatoen. At vannet kom raskt og trakk seg raskt tilbake tyder på at årsaken ligger i grunnen på tomte. Tilbakeslaget som ble meldt i Nordbergveien 14 B er ikke relevant for vår sak fordi det ligger en pumpestasjon mellom den eiendommen og den kommunale ledningen.

Regelen om omvendt bevisbyrde i forurensingsloven § 59 kommer ikke til anvendelse fordi det ikke er påvist flere mulige skadeårsaker til at det oppstod forurensingsskade.

Subsidiært anføres for det tilfellet at oppstuvning av vann i den kommunale ledningen er sannsynliggjort, at kommunens ansvarsbegrensning gjelder.

I relasjon til anførselen om kapasitetsmangler vises det til at det er normen for dimensjonering av anlegget da det ble prosjektert i 1988/1989 det skal tas utgangspunkt i. Normen for slik anlegg den gang var 2 års gjentakintervall. Ledninger på 800 -1000 mm var ved prosjekteringen anset som mer enn tilstrekkelig kapasitet. At denne normen senere er endret, er ikke relevant. Nedbøren den 4.november 2013 var est sannsynlig ca 60 mm i løpet av det døgnet. Dette innebærer et gjentakintervall på minimum 15 år, og gikk derfor klart ut over dimensjoneringen. Kommunens ansvarsbegrensning kommer derfor til anvendelse.

Til anførselene om svikt i vedlikeholdet av den kommunale ledningen gjøres gjeldende at bevisførselen viser at det ikke er påvist forhold som har svekket ledningens kapasitet nevneverdig. Det foreligger derfor ikke relevante vedlikeholdsmangler.

Det er uklart hvor langt det ulovfestede objektive ansvaret slik det er kommet til uttrykk i Molde-dommen rekker. Det anføres at kommunens ansvarsbegrensning kan gjøres gjeldende også overfor det ulovfestede objektive ansvaret.

Sarpsborg kommune har nedlagt slik påstand:

1. Sarpsborg kommune v/ ordføreren frifinnes.
2. Sarpsborg kommune v/ ordføreren tilkjennes sakens omkostninger.

Gjensidige Forsikring ASA har nedlagt slik påstand:

1. Sarpsborg kommune frifinnes.
2. Gjensidige Forsikring ASA tilkjennes sakens omkostninger.

Rettens vurdering:

Reglene om objektivt ansvar etter forurensningsloven § 24 a gjelder " skade som et avløpsanlegg volder " slik det heter i bestemmelsen. Retten er kommet til at det ikke er sannsynliggjort at tilbakeslag fra den kommunale overvannsledningen er årsaken til vannskaden i Fabrikkveien 11 den 4.november 2013. Ansvaret etter forurensningslovens § 24 a kommer derfor ikke til anvendelse. Av samme grunn kommer heller regelen om objektivt ansvar på ulovfestet grunnlag til anvendelse.

Fordi det ikke foreligger noen forurensningsskade i lovens forstand, er regelen om omvendt bevisbyrde i samsvar med forurensningslovens § 59 jf § 24 a siste punktum ikke er aktuell her. De ordinære regler i erstatningsretten om at det påhviler skadelidte å sannsynliggjøre ansvarsgrunnlag, årsakssammenheng og økonomisk tap vil gjelde for vår sak.

På bakgrunn av bevisførselen legger retten vekt på flere forhold som samlet sett sannsynliggjør at den aktuelle vannskaden hadde sin årsak i forhold knyttet til den private eiendommen i Fabrikkveien 11 og den private stikkledningen, og ikke den kommunale overvannsledningen.

Retten legger for den første vekt på at det er ført bevis for flere svakheter med den private stikkledningen.

Ved videinspeksjonen av deler av den private ledningen foretatt 2.marts 2017 kan det konstateres at ledningen på en strekning har en diameter på 90 mm, mens gjeldende minste dimensjon på utvendig stikkledning er 110 mm. Det følger av Abonnementsvilkårenes pkt 3.2 at abonnenten er ansvarlig for at funksjonskrav og tekniske krav overholdes i hele anlegget levetid. Minstekravet på 110 mm fremgår av punkt 3.1.1.3 i Standard abonnementsvilkår for vann og avløp. At ledningen dimensjonert for liten innebærer selvsagt redusert kapasitet til å ta unna overvann. I mangel av andre opplysninger, bygger retten på at det ikke er gjort endringer av ledningen etter skadedatoen og frem til nå.

For det annet legger retten vekt på at det under videoinspeksjonen fremkom at den private ledningen på strekket mellom en privat kum på tomta og påkoblingen til den kommunale eldningen har en forsenkning. Her vil det lett kunne samle seg opp vann og i verste fall forårsake forstuvning av overvannet fra eiendommen. Illustrerende er at på tidspunktet for videoinspeksjonen var ledningen fylt ca 60 % med vann i forsenkningen, mens tilsvarende på begge sidene av forsenkningen var ca 10 % vann.

Videre viser retten til at videoinspeksjonen viste at deler av den private eldningen var skadet og delvis var fylt med grove masser i form av stein og grus. Også dette er forhold som begrenser gjennomstrømningen av vann i ledningen. Retten har selvsagt tatt i betraktning at det ikke er sannsynliggjort når disse massene kom inn i ledningen. På den annen side er det heller ikke påvist forhold som utelukker at ledningen var fylt med masser som nevnt på skadedatoen slik den var under videoinspeksjonen over tre år senere. Retten har derfor tatt forholdet i betraktning.

På bakgrunn av befaringen og av vitneforklaringen fra rådgiver Olavesen legger retten videre til grunn at høydeforskjellen mellom kjellergulvet i Fabrikkveien 11 og toppen av den kommunale overvannsledningen er målt til ca 4,80 meter. For at man skal få

tilbakeslag med en så høy vannsøyle som nesten 5 m vil det krev omtrent en halv bars vanntrykk. Dette er svært høyt. Hadde vanntrykket i den kommunale ledningen vært så høyt, er det rimelig å forvente at det hadde oppstått overvann fra kummen i Navestadveien ca 400 meter nedstrøms. Her ligger kummen i offentlig vei, som er nokså mye trafikkert. Det er ikke meldt om overvann på skadedatoen på denne veistrekningen, og retten legger derfor til grunn at overvann i Navestadveien ikke ble registrert på skadedatoen.

Endelig har retten merket seg at det ikke er meldt om vannskade i nabohuset til Fabrikkveien 11, til tross for at retten under befaringen kunne konstatere at de to husene ligger på omtrent samme høydekurve. Dersom årsaken til vannskaden hadde ligget i den kommunale ledningen, er det rimelig å forvente at det var oppstått vannskade også på naboeiendommen. Det er det imidlertid ikke meldt om. I den sammenheng vil retten også bemerke at den vannskaden som følge av tilbakeslag som samme dag oppstod i Nordbergveien 14 B, og som Landbruksforsikring AS har vist til, ikke anses relevant her. Det skyldes for det første at tilbakeslaget på denne eiendommen var kloakkvann/spillvann, og ikke bare overvann. Dette fremgikk av vitneforklaringen fra vitnet Larsen. Dessuten vises til vitneforklaringen fra rådgiver Olavesen om at den kommunale ledningen går gjennom en kum på strekningen fra denne eiendommen og nedstrøms forbi koblingspunktet til Fabrikkveien 11.

Samlet sett er bevisbildet slik at Landbruksforsikring AS ikke har ført bevist for at forhold knyttet til den kommunale ledningen er årsak til vannskaden. Regresskravet mot Sarpsborg kommune kan etter dette ikke føre frem og det avsies derfor frifinnelsesdom.

Sakskostnadene

Sarpsborg kommunes påstand og prinsipale påstandsgrunnlag har ført fram, og kommunen har derfor krav på full erstatning for sine sakskostnader fra Landbruksforsikring AS, jf tvisteloven § 20-2 første ledd. Tilsvarende gjelder for Gjensidige Forsikring ASA som har opptrådt som partshjelper for kommunen, jf tvisteloven § 20-1 tredje ledd. Retten har vurdert, men ikke funnet grunn til å anvende lovens unntaksregler i § 20-2 og § 20-4.

Sarpsborg kommunes kostnader er opplyst å utgjøre 73.355 kroner til juridisk bistand, mens tilsvarende kostnad for Gjensidige Forsikring ASA er 37.500 kroner. Ingen av beløpene inkluderer merverdiavgift, men siden både kommunen og forsikringsselskapet er avgiftspliktig utgjør mva ikke en reell kostnad. Landbruksforsikring AS har ikke hatt innvendinger mot kostnadskravene. Hensett til de tre påstandsgrunnlagene som saksøkeren har påberopt i saken, finner retten at kostnadene har vært nødvendige, og tilkjenner derfor beløpene i sin helhet.

DOMSSLUTNING :

1. Sarpsborg kommune frifinnes.
2. Landbruksforsikring AS dømmes til innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av dommen å betale sakskostnadene til Sarpsborg kommune med 73.355 – syttitretusentrehundreogfemtifem – kroner og sakskostnadene til Gjensidige Forsikring ASA med 37.500 – trettisjutusenfemhundre – kroner.

Retten hevet

Sverre S. Aarås

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Reit kopi bekreftes

